

Zasady ogólne

O dopuszczalności słów decyduje Komisja Językowa Polskiej Federacji Scrabble.

Przy podejmowaniu decyzji o dopuszczalności słowa Komisja kieruje się przede wszystkim:

- występowaniem słowa we współczesnych (wydanych po 1980 r.) słownikach języka polskiego;
- najnowszymi przepisami ortograficznymi;
- uchwałami Rady Języka Polskiego;
- frekwencją danego słowa w korpusach języka polskiego.

Nie jest konieczne, aby dopuszczalne słowo było notowane w którymś ze słowników języka polskiego.

Za niedopuszczalne słowa uznaje się:

- nazwy własne (w szczególności słowa zawierające wielką literę, np. *Australia, EuroCity, dBASE, mBank*, ale także inne nazwy własne pisane małymi literami, np. *gamescom*);
- skróty (przez skrót rozumiemy słowo, które w czytaniu wymaga rozbudowania o brakujące głoski, np.: *ckm* (czytaj: cekaem), *dcą* (czytaj: dowódca), *fud.* (czytaj: fudit); natomiast skrótami nie są takie słowa jak: *cekaem, bus, gees, baon*);
- słowa zawierające apostrof, np. *scrabble'owy, remake'u, pedicure'em, house'owi*;
- słowa zawierające łącznik, np. *op-art, polsko-angielski, żeń-szeń, ping-pong* (należy pamiętać, że niektóre odmiany słów zawierających łącznik są dopuszczalne, bo są słowami niezawierającym łącznika, np. *cza-cza - czacz*);
- słowa zawierające litery niewystępujące w polskim zestawie liter do gry w Scrabble, np. *öre, é cru, supernova, exodus* (należy pamiętać, że niektóre odmiany słów z takimi literami są dopuszczalne, bo są słowami niezawierającym tych liter, np. *cardox - cardoksu, jive - jiwie*);
- słowa występujące tylko w przejętych przez język polski kilkuwyrazowych zwrotach obcojęzycznych, np. *de facto, in flagranti*, chyba że pisownia zwrotu została spolszczona, np. *ganc egal*.
- nazwy produktów firm, marek itp. (np. *daewoo* - produkt marki *Daewoo*; *ibiza* - samochód typu *Seat Ibiza*; *nokia* - produkt marki *Nokia*, *persil* - produkt marki *Persil*), w tym także zdrobnienia (np. *fiacik, nyska*), nazwy pochodzące od skrótów (np. *wueska* - motocykl *WSK*), nazwy potoczne (np. *beemka, renówka*); dopuszczalne są jednak wybrane słowa **[lista]**, które pochodzą od nazw własnych i których znaczenie jest szersze niż tylko 'produkt marki X'.
- słowa powstałe przez powtórzenie litery bądź liter (np. *taak, chooodź, brrrawooo*); wyjątkiem są wybrane wykrzykniki **[lista]**, w przypadku których dopuszczalne są co najwyżej podwojone litery (np. *aa, muu, pss*).

Dopuszczalne są formy poprawne gramatycznie, bez względu na to, czy i jakie mają zastosowanie w żywym języku (np. *świtam*). Wyjątek stanowią czasowniki defektywne **[lista]**, które mają ograniczoną odmianę.

Rozwiązania szczególne

1. Dozwolone są słowa występujące tylko w kontekście innych słów, a w szczególności:

- a. rzeczowniki w miejscowniku (np. *oknie, polach*);
- b. formy czasownikowe występujące tylko z *się* (np. *boisz, bojący, baniem*);
- c. formy używane tylko w połączeniach z innymi słowami, jeśli swą budową (w sposób oczywisty) wiążą się słowotwórczo z innymi słowami pełnoznanymi języka polskiego, np. słowa zakończone na *-sku, -cku, -dzku* (występujące po przyimku *po*) utworzone od przymiotników zakończonych na *-ski, -cki, -dzki* (np. *polsku* od *polski*).

2. Słowa, które powstają przez dołączenie ortograficzne do słowa dozwolonego cząstek, mających zgodnie z polską ortografią pisownię łączną, są dozwolone w bardzo ograniczonym zakresie.

- a. Partykuła przecząca *nie-* może być dodawana jednokrotnie do wszystkich niezaprzeczonych:
  - form przymiotników w stopniu równym (np. *nieboski, nieczeska*) z wyłączeniem form zakończonych na *-sku, -cku, -dzku*;
  - przysłówków odprzymiotnikowych w stopniu równym (np. *niedługo, nieściśle*);
  - form gerundiów (np. *niegranie, niebiciu*);
  - form imiesłówów przymiotnikowych czynnych (np. *nieidącym, niewalące*), biernych (np. *niedanym, niewbitą*) i przeszłych (np. *nieposiwałe, nieopadłym*).

Ponadto dopuszczalna jest pisownia łączna z *nie-* w przypadku wybranych słów (np. *nieprzyjaciel, niechęć, niepogoda*), przy czym do słów tych nie można już dodawać *nie-* (niedopuszczalne są np. *nienieprzyjaciel, nieniechęci, nieniepogoda*).

b. Partykułę: *-że, -ż* można dodawać jednokrotnie do odpowiednich form czasownikowych w trybie rozkazującym, np.: *jedźże, idźcież* (niedozwolone jest więc np. *kupitże*). Ponadto dopuszczalna jest pisownia łączna z *-że, -ż* w przypadku wybranych słów[**lista**].

c. Pisownia łączna z cząstką *-ć, -ci* jest dopuszczalna w przypadku wybranych słów[**lista**].

d. Pisownia łączna z cząstką *-li* jest dopuszczalna w przypadku wybranych słów[**lista**].

e. Pisownia łączna z formami zaimkowymi *-ń* jest dopuszczalna w przypadku wybranych przyimków[**lista**].

f. Cząstki czasownikowe: *-(e)m, -(e)ś, -(e)śmy, -(e)ście* można dodawać do odpowiednich form czasownikowych (np. *pisałem, grałaś*), do spójników i partykuł zakończonych na *-by* (np. *niechbyś, gdybym, jakbyśmy*), do połączeń spójników i partykuł z cząstką *-by* (np. *alebym, czybyście*) oraz do słów *byle, bodaj* i *bogdaj* (np. *bylebyście, bodajśmy, bogdajem*). Ponadto dopuszczalna jest pisownia łączna tych cząstek w przypadku wybranych słów[**lista**].

g. Cząstki czasownikowe: *-by, -bym, -byś, -byśmy, -byście* można dodawać tylko do odpowiednich form czasownikowych, np.: *pisałbym, złałobyś, mielibyśmy, grałybyście*.

3. Wśród form poprawnych gramatycznie, a zatem dopuszczalnych, które nie znajdują lub znajdują w niewielkim zakresie zastosowanie w żywym języku (tzw. form potencjalnych), należy wymienić przede wszystkim:

- a. liczbę mnogą wszystkich rzeczowników odmiennych, nawet jeśli są opatrzone informacją „blm”, np.: *dekadentyzmy, tlenom, trwaniach, alumina*;
- b. „nieosobowy” mianownik liczby mnogiej rzeczowników męskoosobowych, np.: *prałaty, rajdowce, sędzie, pogany, ziemiany* (formy te są w pełni poprawne regularne i nie tyle archaiczne, co familiarne - *nasze dzielne komandosy* lub deprecjonujące - *te okrutne belfry*, a niektóre spotyka się względnie często we współczesnej polszczyźnie - *te doktory*);

- c. wołacz wszystkich rzeczowników, np. *abstynencjo*;
- d. rodzaj męskoosobowy wszystkich przymiotników i imiesłowów, np.: *napotni, murowani*;
- e. przymiotniki i imiesłowy występujące w rodzaju niezgodnym z naturalnym odniesieniem „płciowym”, np.: *żonata (żonata osoba)*;
- f. pierwszą i drugą osobę liczby pojedynczej rodzaju nijakiego wszystkich czasowników niedefektywnych, np. *poszłom, wzięłobyś*;
- g. pierwszą i drugą osobę wszystkich czasowników niedefektywnych nieużywanych na ogół w odniesieniu do osób, np. *mżę*;
- h. tryb rozkazujący i formy nieosobowe czasu przeszłego wszystkich czasowników niedefektywnych, np.: *muś, wólmy, liniano, byto*;
- i. wariantywny (zakończony na *-ij, -yj*) dopełniacz liczby mnogiej rzeczowników rodzaju żeńskiego, które w dopełniaczu liczby pojedynczej mają końcówkę *-ii, -ji*, np.: *bazylij, feeryj, gracyj*;
- j. tradycyjny (zakończony na *-cze*) wołacz liczby pojedynczej rzeczowników męskoosobowych, które w mianowniku liczby pojedynczej mają końcówkę *-ec*, np.: *akowcze, japończe*.

4. Powyższe zasady zostały opracowane na podstawie wcześniejszych Zasad Dopuszczalności Słów [\[link\]](#) i uwzględnione przy tworzeniu Oficjalnego Słownika Polskiego Scrabblisty (OSPS), który służy do sprawdzania dopuszczalności słów podczas turniejów. Werdykt OSPS jest ostateczny, chyba że jest on bezsprzecznie nieprawidłowy (np. brak dopuszczalnego wyrazu *portami* mimo dopuszczalności odmiennego wyrazu *port*) - w takim przypadku ostateczną decyzję podejmuje sędzia turnieju.

Listy

Wykrzykniki o podwojonych literach (w nawiasach wersja o pojedynczej literze, jeśli jest dopuszczalna)

aa, bee (be), brr, buu (bu), bzz, chrr, drr, ee, frr, grr, hmm (hm), hurra (hura), ii, mee (me), mrr, muu (mu), oo, pff, prr, pss, tss (ts), uff (uf), uu, wr

Słowa z -ź, -że (gwiazdką oznaczone wyrazy odmienne)

alboź, aleź, azaliź, bodajże, bogdajże, cóż, cóźże, czyjże*, czyliż, czyż, dalejże, dlaczegoż, dlaczegoż, dokądże, dopieroż, dopókiż, dośćże, ejże, gdybyż, gdyż, gdzież, hejże, ileż*, jakiż*, jakoż, jakże, jakżeż, jednakowoż, jednakże, jegoż, jegóż, jejże, jeszczeż, kędyż, kiedyż, kimżeż, którędyż, któryż*, któż*, małoż, możnaż, niechajże, niechże, niechżeż, niemalże, nieomalże, nieprawdaż, niktże*, noż, obyż,omalże, onże*, otóż, ówże*, oż, ożeż, pokądże, pókiż, przecież, samże*, skądże, takiż*, takóž, także, tamże, tenże*, toż, trzebaż, tuż, tyleż*, wieleż*, wszakoż, wszakże, znowuż, żebyż, żeż

Słowa z -ć, -ci

boć, jużci, podobnoć, ponoć, toć, wolnoć, zawszeć

Słowa z -li

chceszli, rychłoli, znaszli

Słowa z -ń

dlań, doń, nadeń, nań, odeń, oń, podeń, poń, przedeń, przezeń, weń, zań, zeń

Słowa z -m, -ś

pókim, toś, tuś, tyś

Słowa pochodzące od nazw marek, produktów itp. (w nawiasach krótkie znaczenie)

adidas (but sportowy), discman (typ odtwarzacza), dżambo (dżambo dżet - wielki pasażerski samolot odrzutowy), dżet (dżambo dżet - wielki pasażerski samolot odrzutowy), dżip (typ auta), elektroluks (dawniej odkurzacz), jacuzzi (wanna z hydromasażem), jeep (typ auta), junkers (dawniej piecyk gazowy), maggi (przyprawa do zupy), martens (typ glana), martini (koktajl z dżinu i wermutu), meleks (typ auta), pampers (pielucha), pendrive (forma pendriwie, nośnik danych) pershing/perszing (przenośnie ktoś lub coś szybkiego), walkman (typ odtwarzacza).

Czasowniki defektywne

Tylko bezokoliczniki, formy trzeciej osoby rodzaju nijakiego i rzeczowniki odstępne (gerundia):
braknąć, cnić, cknić, dnieć, powodzić, przystać, rozednieć, rozedniewać, zabraknąć, zadnieć, zbraknąć.
Uwaga! Czasowniki *powodzić* i *przystać* mają też znaczenia, w których są w pełni odmienne.

Brak form nieosobowych czasu przeszłego:

dojść, nadejść, najść, obejść, odejść, podejść, pójść, przejść, przyjść, rozejść, ujść, wejść, wyjść, wzejść, zejść, zejść.

Brak form nieosobowych czasu przeszłego oraz rzeczowników odstępnych (gerundiów):

iść, dosięść, obsięść, osięść, posięść, przesięść, przysięść, rozsięść, sięść, usięść, wsięść, wysięść, zasięść, zsięść.

Inne:

winien - tylko formy czasu przeszłego w trybie orzekającym
powinien - tylko formy czasu przeszłego w trybie orzekającym
słyszeć - tylko bezokolicznik i formy imiesłowu biernego
widać - tylko bezokolicznik i formy imiesłowu biernego
wnieść - tylko formy czasu przyszłego i trybu rozkazującego
zwyknąć - tylko formy czasu przeszłego